

NAŠA MOČ

Celoletna naročnina znaša K 12—
polletna " " " 6—
četrtletna " " " 3—

GLASILO SLOVENSKEGA DELAVSTVA

Uredništvo in upravištvo se nahaja
v Ljubljani, Jugoslovanska tiskarna
Oglasi se sprejemajo po dogovoru

Družina in socialne reforme.

Pravijo, da proletarec nima doma. Tudi, če mogoče nima hiše in ne zemlje, nekaj ima, kar ga krepko veže na življenje in kar ljubi. To so njegovi po krvi in duhu najbližji, njegova družina.

Tu, v tem začetku in bistvu življenja, v družini živi proletarčeva duša. Retorna družbe brez reforme družine ni mogoča; kako naj raste na bolnem, izsehljen telesu zdrav sad? Kako naj zraste iz bolne, v obupnih razmerah živeče delavske družine zdrav rod? Družina je temelj naroda, države in družbe, njo moramo v prvi vrsti reformirati, njej moramo ustvariti zdrave materijalne in duševne predpogoje, če hočemo, da bo človeštvo zdravo in prepojeno s krščanskimi načeli.

Reforme, s katerimi hočemo preporoditi delavsko družino, so v glavnem sledeče:

1. Osemurni delavnik. Potreben je, da more delavec posvetiti par ur dnevno družinskemu življenju, lastni izobrazbi in vzgoji otrok. Imamo ga, s svojo močjo smo ga dosegli. Imeli ga bomo pa samo, dokler ga bomo mogli braniti s močno strokovno in politično organizacijo proti navalu kapitalističnih strank.

2. Stanovanjska beda izključuje vsako urejeno družinsko življenje. V vlažnih podzemskih stanovanjih, kjer stanuje, kuha, spi cela kopica ljudi, je ognjišče jetlike in drugih proletarskih bolezni. Nenravnost in alkoholizem se razvijata tam. Delavec gre raje v gostilno kot domov, ker ga doma vedno peče zavest, da ne more svojim preskrbeti niti najbolj potrebnega. Država in občine imajo dolžnost, ostro nastopiti proti špekulaciji s stavbišči in pospeševati zidanje malih delavskih hiš. Tudi tu se je že nekaj storilo. — Kreku hvala za to! — in se še dela; rešitev tega vprašanja v večjem, vse industrijske kraje objemajočem obsegu je pač še pred nami.

3. Uredijo naj se pravično delavske plače; najbolj zdravo in pravično načelo pri odmeri plače je, da stoji med de v gotovem razmerju s čistimi dohodki podjetja. Čim večji dobiček v podjetju, toliko večja delavčeva plača. Pod gotov minimum plača ne sme pasti. Razentega naj se daje poročenim posebna doklada za vsakega otrok. To je v interesu skupnosti in države, ki hoče imeti zdravo in krepko mladino. Tudi pravično je; samec nikdar

toliko ne koristi človeški družbi kot delavec — oče, ki ji vzgaja nov naraščaj. Samec rabi tudi manj dohodkov, kot cela družina.

4. Zavarovanje za starost in nezgode. Delavec ima pravico do poštenega, človeka vrednega življenja tudi tedaj, ko obnemore. Če se delavec ponesreči pri delu, je družina brez kruha. Če oslabi radi starosti, mora izmogan v bolnico ubožnico ali pa — na cesto. Starostno in nezgodno zavarovanje ima svrha, preskrbeti mu tudi za te slučaje od strani države sredstev, da more pošteno preživeti sebe in svojo družino. Ta socialna reforma je v teku, sad neumornega dela krščansko-socialnih bojnikov zori, — naša dolžnost je, da ga z enotno organizacijo kršč. socialnega delavstva podpremo in tako izvedemo, da bo odgovarjalo zahtevam in potrebam delavstva. Boj za krščanski značaj družine in za sveta prava delavske rodbine je ena izmed glavnih nalog našega dela v bodočnosti. Naše najboljše orožje v tem boju je organizacija. S pomočjo organizacije bomo udeležili svoje zahteve in s tem bomo udarili močan in zdrav temelj krščanskemu družinskemu življenju.

Alfa.

V Zagreb!

Izkaznice za slavlje v Zagrebu se dobe od danes naprej v Jugoslovanski Strokovni Zvezi, Jugoslovanska tiskarna, II. nadstropje. Vsakdo naj jo pride tja iskati. Vožnja stane iz Ljubljane do Zagreba in nazaj 26.69 K. Pravico do znižane vožnje ima vsak lastnik predpisane izkaznice. Izkaznica stane 1 K, ki pride v kritje pripravljenih stroškov. Za obed in prenočišča je preskrbljeno. Iz Ljubljane se odpelje dne 2. avgusta ob pol 11. dopoldne. Želimo, da se zjutraj odpelje več udeležencev. Prostorji so rezervirani. Zvečer ob 5.75 se odpeljejo ostali, ki so bili dopoldne službeno zadržani. V soboto dopoldne zbirališče pred Jugoslovansko tiskarno ob pol 10. uri, na kolodvor odidemo ob en četrt na 11 dopoldne. Orlovska Zveza pošlje deputacijo v krojih, prosimo tudi vse udeležence Orle, da se nam pridružijo v krojih. Gospe in gospodične gredo v narodnih nošah. Povrnemo se v ponedeljek dopoldne, oni pa, ki imajo v ponedeljek službo se vrnejo v nedeljo zvečer. Izkaznica velja za 2., 3. in 4. avgusta, ter samo za enkratno vožnjo tja

in nazaj ter brez prekinjenja med potjo. Udeležence z dežele prosimo, da se odpeljejo z dopoldanskim vlakom.

Sporod slavnosti:

V soboto sprejemanje gostov na kolodvoru.

V nedeljo zjutraj ob 8. uri zbirališče v prostorih Jugoslovanskega Strokovnega Savesa na Prilasu br. 29.

Ob devetih odhod v prvostolno cerkev k slavnostni sv. maši in po maši blagoslovljenje zastave.

Ob 11. uri dopoldne velika skupščina v Maksimiru. Ob 1. uri skupno kosilo.

Ob 2. uri velika ljudska veselica v Maksimiru.

Socialna revolucija.

Država, jugoslovanska država, doživlja svoj pomladni april. Premenljivo vreme, oblačno podnebje, nenadni vetrovi, vmes pa solčni žarki označujejo to mesečno pomladno dobo. Tako je z novo našo državo.

Njeni viharji in vetrovi vstajajo izven naših mej, mešajo se z njimi sape in oblaki, ki vzhajajo znotraj okvirja. Absolutizem in revolucija so k nam zanešeni pojavi, domača skvarjenost v nedoločenem delu našega prebivalstva zgoraj in spodaj — pohlep po tujem — pohlep po visokem — odvezuje meh z viharji, vmes se pa trudijo na vseh kulturnih poljih plemenite osebnosti in njih požrtvovalni vzgled v politiki, med ljudstvom, v socialnem delu, pri izobraževanju, v podpiranju, pomeni svetle solnčne žarke za našo državo, za bodoče blagostanje našega ljudstva.

Ti blagi ljudje hite in se trudijo na vso moč, da prenove s pomočjo vernosti, poduka in potnega dela lice državi in preprečijo krvavo socialno revolucijo — socialno klanje.

Na videz imajo socialni delavci krščanskega kova in revolucionarji isti namen, da ustvarijo nove družabne razmere — novo državo; v resnici pa je oceanska razlika v smotru in sredstvih.

V smotru je razlika, ker poštene izboljševalci družabnih razmer hočejo državo, v kateri bo imel vsak, kar mu gre, v kateri bo ljudstvo srečno in osebnost državljanov, to se pravi, ne samo da bo želedec poln, ampak da bo v duši harmonija. Ko bo kdor delal izdelke, mu ne bo treba prodajati značaja in vesti.

Drugi, ki si nadevajo ime ne prenovitelji, ampak revolucionarji, si mislijo državo, kakor si misli gospodinja kosi, praseta in živino, ki jo deloma priveže k jaslom, deloma zapre v hlev in na dvorišče in jih ob gotovem času po določenem receptu krmi. Tako si mislijo sedanjí revolucionarji z revolucijo ustvarjanje državo. Pograbiti vse, potem pa razdeliti državljane v razne kategorije in jih krmiti z revolverjem in kartami.

Prenovitelji družabnega lica, ki se drže načel vere in morale, presnavljajo in zboljšujejo tako, da se noben poštenjak ne more pritoževati nad njihovim delom. Njihovo delo je poduk, izobrazba, pomoč, predvsem pa lasten vzgled, na katerem svita lepota njihovega notranjega prepričanja.

Revolucionarji si izberejo bolj lahko pot. Čim bolj je narobe, bolj se veselijo, češ, bo vsaj preje revolucija. Kaj je njim za eno človeško življenje? Če je domovina posejana z mrličji, to je njim dobro in prav. K nezadovoljnosti prilivajo strupa. Če je kje treba pomoči, pravijo: revolucija bo pomagala. Kako bo pomagala revolucija, če se ljudje ne spremenijo, tega brezvestneži in zaslepljenci ne povedo. Lump spodaj, lump zgoraj — obrni ju in zamenjaj — igra ostane ista. Za zboljšanje npravi ali vsaj lastnih oseb ne ganejo z mezinem. Nasprotno, največji pokvarjenosti se jim pridružujejo. — Kaj je na primer naredila deklica zaročenka v Prelogah pri Velenju, da so ji vzeli življenje, ali niso imeli dosti pristaši revolucionarne stranke, da so ji ubili, ustrelili očeta? — Hujskati od strani, gledati iz kota in skočiti iz zatišja, kadar kaže izrabiti ljudske potrebe za krvave namene, to je početje in taktika teh revolucionarcev. Pomaga jim polovičarska polizobrazba buržoazije, s katero so v navideznem boju — v resnici pa ravno ljudje tega kalibra vodijo — pri nas Kristan, Petejan, Štebi, Golouh — Irakarja, ki si je zdaj nadela ime jugoslovanskih demokratov jim pomaga, ker njihove višje kulturne ideje, v kolikor jih sploh imajo, se bistveno iste.

So revolucionarji kratkih las, ki svojo modrost utemeljujejo celo s francosko revolucijo, češ, da se je marsikaj izboljšalo z njo. Ne vedo in ne zapopadejo, da se je francoska revolucija vršila v znamenju liberalizma, ki je takrat prvikrat pokazal vsemu svetu, kaj da je, in da je ravno ta liberalizem pripeljal do svetovnega propada, do svetovne vojske. Revolucija je

LISTEK.

Jens Johannes Jørgensen:

Sodnji dan.

(Dalje.)

IV.

Še enkrat se je prebudil. Vedel ni, koliko časa je preminulo, odprl je oči — in je videl.

Polastilo se ga je vriskajoče veselje, in bil je vroč od sreče. Kajti videl je — videl je nekaj zelenega, kar je bilo zemlja, nekaj sinjega, kar je bilo nebo — videl je, da je zopet zunaj v življenju, v življenju, ki ga je ljubil nad vse. To je bila trava, to so bile cvetlice z zlatimi, trepetajočimi listi, in visoko nad njim je bil zrak, globok sijajen zrak z belimi, letečimi oblaki.

Videl je velik, visoko ležeči vrt. Vzadi za njegovo ograjo je ležalo zeleno, zibajoče se žitno polje in v njegovi sredini malo, staro mestece z rdečimi strehami.

Na vrtu ni bil sam, — na njegovi strani je sedela na klopi mlada deklica v bledordeči obleki. Bila je plavalasa, in njena koža bela in lepa in pod kožo rdečkasti soj krvi.

Sedela je in držala njegovo roko, ga gledala z velikimi temnoplavi očmi, in čisti zlati solnčni žarki so plesali tiho med njenimi lasmi in obličjem in obleko, nad

vso svetlo vitko čisto deviško postavo.

Sedela sta molče z roko v roki in bila sta dolgo tako sedela. Okoli njiju pa je bilo sveže poletje, zelen, bogat juni. Daleč proč sta slišala v taktu trdne udarce kija. In sedela sta tako še nadalje, in njuna mlada, zlata srca so bila nasproti, in njune ustne se niso premikale.

Potem se je odprlo okno v beli hiši na koncu zelenega vrta, in stara dama, ki je njen obraz mogel nekoč izgledati, kakor oni mlade deklce, je poklicala oba:

Niels! Neža! pridita notri!

Ko pa se je mladi mož dvignil in podal roko ljubljenci srca, se je razlegel vzdih po vseh drevesih, in bilo je, kakor da prihaja vzdih iz globine — kakor da vzdihuje nekdo v zemlji pri pogledu na zapravljeno srečo.

V.

In tu je oni vedel, ki je ležal v temi, da ni doživel tega v resnici, kar je videl. Ni se zgodil čudež z njim — niti svoje mladosti ni bil dobil zopet nazaj — pa v sredi smrtne sence je videl kakor barvane podobe čas, ki je bil nekdan njegov, dni, ki so mu bili nekoč podarjeni, zdaj pa odzvzeti za vedno.

Če je mislil v preteklih letih na smrt in bil pri tem še tako resen, rekel je samemu sebi: »Smrt mi bo pogled nazaj v moje življenje — pozdrav in zahvala za vse dobro, kar sem užil, obsodba vsega slabega, kar sem storil.«

Vendar oni, ki gre svež in čil po cesti ali skozi gozd, ne razume, kaj se pravi ležati med belimi blazinami in ruhami, biti onemogel in slab in vedeti, da naj ne bi živel. Oni, ki hodijo skozi vrata življenja, ki stopajo po njegovih stopnicah in stanujejo v njegovi hiši, ne čutijo, kako je onemu pri srcu, ki je zadnjikrat odprl vrata svoje življenja in — jih zopet zaprl za seboj in ki ve, da ne bo prestopil nikoli več kakšnega praga in da mu ne bo nikoli več sijalo solnce v zelenem gozdu.

In oni, ki leži na smrti postelji ne more zahvaliti za dobroto, ki mu jih je prineslo življenje — kajti njegovo srce se krči in bije ob bridkosti ločitve, in vse zemeljske zablude bi rad žrtvoval, samo da bi še mogel vsaj eno uro gledati nebesno dnevno svetlobo. In on ne more misliti na slabo, kar se je zgodilo, kajti mrzel, jasen glas mu kliče z gotovim naglasom: »Kar se je zgodilo, se je zgodilo! Kaj pomaga tu misliti na stvari, ki jih ni mogoče izpremeniti?«

Vendar on hlata po življenjskem zraku, da si napolni z njim usta, kakor hlata riba po svojem elementu, ko leži na kuhinjski mizi pod nožem. In vso njegovo bitje prosi z vsakim strahotnim srčnim utripom: Še malo časa, — še nekaj — in še, še, še nekaj...

Srce pa prosi zastoni, in kti bije počasneje po žilah, in prsa se dvigajo slabše in slabše. Kakor da počasi preneha »roj — še eden udarec — in še eden —

in potem še nekaj — in potem po dolgem prestanku zadnji, najzadnejši.

In človeško življenje je proč — in duša stoji pred svojim sodnikom.

Vendar na to ni mislil umirajoči mož v globoki temi. Iz noči, ki je bil v njej ujet, je stegnila njegova duša vse svoje moči nazaj v življenje, ki ga je bil zapustil in je grabil po njem z željnimi rokami in obupal, ker ga ni mogel več ujeti.

VI.

Gledal je iznova — videl je malo, starinsko hišo, z velikimi, nizkimi sobami. Mnogo svetlobe je prodiralo skozi številne male šipe z belimi zavesami, in svetloba je odsevala v gladkem starem pohištvo iz mahagonija in rumenega lesa z malimi ličnimi ključavnicami iz školjkovine in medi. Na podu so ležale bele slamnate preproge in naokoli so stale velike posode iz plavega fajansa s travniškimi cveticami, ki so bile od dolgih ogledal v pozlačenih okvirjih podvojene. In na stenah so visele fotografije stare umetnosti in dobri bakrorezi v globokih obrobkih, in pred odprtim spinetom je ležala pahljača pozabljenega na belo pobarvanem stolu s tenkimi nogami. Bilo je v jeseni predpoldan — zunaj so žarele solnčne in georgine v starem, nekoliko zanemarjenem vrtu — in solnčni žarki so se zlivali na prt mize pripravljene za zajutrek, se iskriili v svetlem mlincu za kavo na mizi in polzeli na svetlih laseh gospodinj in na obročkih na njenih rokah,

ravno spremenila znamenja oblike, ni pa spremenila src. Zle in hude družabne oblike pa ravno delajo srca — skvarjeni ljudje. Če bi tisti ljudje, ki z revolucijo ubijajo oblike in ljudi, spremenili ljudi in pomagali, se trudili to storiti, bi ravno revolucije ne bilo treba, ker poštene ljudje sami ustvarijo poštene razmere. Norost in besnost ter nahujskana strast še nikdar ni, kar svet stoji, napravila kaj dobrega.

Če en uboj kriči, vpije za maščevanje, kako bo z milijoni teh ubojev, ki jih sicer liberalci in socialni demokratje hinavsko odklanjajo od svojih glav? — Zatiranje ubojcev v novem veku od protestantizma sem je klicalo po maščevanju in priklicalo francosko revolucijo. — Žrtve te revolucije in uveljavljanje njenih načel skozi eno stoletje je klicalo po maščevanju in priklicalo svetovno vojno. — Nebrojne milijonske lobanje in kosti in berglje te svetovne vojne kličejo po maščevanju in priklicale so že svetovno socialno revolucijo. — Socialna revolucija se razrašča po istih načelih svetovne vojne in zato kliče nase poslednje maščevanje — poslednjo sodbu.

Kaj na torej stori, kdor ima še kako blago vest v duši in dobro voljo? Oklene naj se Boga kot prvi kristjani in žrtvuje za rešitev ljudi in da se ne zmoti, naj skrbno pazi, kako bi delal on, ki je kristjanom vzor. — Vliva naj njegovega duha v srca, v društva, v bojne naše stanovske delavske vrste.

Organizacija delavske mladine.

Kdor ima mladino za seboj, tega je bodočnost. Komaj dovrši delavčev otrok šolo, že gre iskat kruha in postane mahoma neodvisen od doma. Zjutraj in zvečer vidi dom, samo par ur na dan vpliva na njegovega duha tiho družinsko življenje, ves ostali čas preživi v drugem ozračju, v družbi ljudi, ki ne vidijo v njem polodrasle mehke duše, ampak samo delavno silo. In njegovo delo ni vedno najlažje; mnogokrat opravlja za slabo plačo delo, ki pristaja razvitemu delavcu, izpostavljen je vsem šikanam surovih odraslih tovarišev, — vse to zapusti globoke sledove v njem. Ako ne najde kje močne opore, leži, še predno je odrasel, v njegovi duši kal upora in nezadovoljstva, ki ga odtuji veri in ga pelje v naročje zavrtnim elementom.

Obrtno nadzorništvo. — Obrtni nadzornik Štebi. — Delavstvo v papirnih delavnicah.

Obrtni nadzornik Štebi, postavljen v ta urad, da bi delavstvu pomagal, eden socialno demokratskih glavarjev, je izjavil, da ne posreduje za zboljšanje gmotnega delavskega položaja za delavstvo v tovarnah Vevče — Medvode — Goričane.

Namesto, da ta gospod žene delavstvo v obupno stavko, je pravilno, da preje odide on. Zahtevamo, da obrtni nadzornik Štebi zapusti svoje mesto.

Politika.

Slučica z dne 21. julija. (Štrajk.)

Na postaji v Vižmarjih čakamo na jutranji vlak. Krščanski misleči delavstvo gre na delo; socialni demokratje so deloma v prazniških, deloma v delovnih oblekah. Nemirno pogledujejo proti Gorenjski. »Ali pride vlak? Ni ga še videti. Moral bi biti že tukaj. Morda ga le ne bo.

medtem ko mu je ponujala kadečo se čašico in se mu smehljala skozi solnčni pramen in svetlečo paro kuhajočega stroja.

In zopet je bila napravljena v rožnato obleko in ravno tako ljubka in fina kakor vni dan na materinem vrtu.

Sen se je izpremenil, pogled.

Zdaj je videl tihi urad v stranski cesti plemenitašev, kjer je delal. Njegova pisalna miza je stala ob oknu in je imel pogled na stari vrt z zelenjavo z velikimi lipami, ki so imele obliko kandelabra. Solnce je padalo na nje počevno in dajalo črnim lipam nekaj zlato-prevečen obrobek in zadnji rumeni list je padel na zeleno travo kakor kaplja raztopljenega zlata. Zunaj so žvrgoletli vrabci, v tihih izbah je bila samo zdaj in zdaj izgovorjena kakšna pritajena beseda, in peresa na papirju so se slišala kakor neopažen šepet. Načrnil se je nad svoje delo, pol mladega doma, doma svoje velike sreče.

In je prišla druga slika, in v tisti je bilo vse belo. Skozi belo tancico je padala solnčna luč kakor sneg. Vse se je belo bliščalo, rjuhe, zglavniki — in njegova mlada žena, ki je ležala belo oblečena v beli postelji lažno spavajoč v svetlobi belega zimskega dne. Bela je bila tudi mala zibelka in malo spavajoče obličje. Popolnoma tiho je bilo v tihih hiši, tako tiho, da se je slišalo tika-takanje ure iz zadnje sobe. Dolgo je stal tukaj sklonjen nad ženo in otrokom in nepopisna sreča se je vzbudila v njegovem srcu ko se je neopažen

Torej se štrajk posrečil. Vlak pride točno Kletev in pridruženje! Pri signalu pred ljubljanskim državnim kolodvorom se vlak ustavi. Soc. demokrat, še bolj pa demokratkam se zopet razveže jezik. »Vendar; štrajk bo; gotovo je ravno to minot prišel ukaz za splošen štrajk.« Nežna usta soc. demokratke bruhajo kletev in psovke na slovenske »tercijalke«, ki so »prve za bikom« in gredo na delo; »večje plače bi rade imele. Štrajk bo pa vendarle.« Toda signal se dvigne; kolesa se premaknejo in z malenkostno zamudo privozi vlak na kolodvor.

Iz te slučice posnamemo: 1) Moč organizacije soc. demokratki res poznajo. To se jim mora priznati. Voditelji ukažejo in — štrajka se, dasi delavstvo ne ve, čemu! Pri zadnjem štrajku plača, ali druga korist delavstva sploh ni prišla v poštev, pokazala naj bi se le vsemu svetu moč socialne demokracije. Tega se delavstvo večinoma niti zavedalo ni. Kolikor je bilo štrajka, ga je bilo le vsled močne organizacije. In na organizacije se razumejo soc. demokratje. Posnemajmo jih v tem.

2.) Voditelji socialno demokratski svojemu delavstvu ne povedo resnice, ali se delavstvo samo, za resnico ne briga; dosti mu je, da je soc. demokratsko. V tem soc. demokratov ne posnemajmo. Ako gremo za kom, hočemo vedeti, zakaj gremo za njim.

3.) Soc. demokracija dela z nasiljem. Koliko mora naše delavstvo trpeti pred njim pri svojem delu, ako že na nerazvoče bruhajo iz sebe kletev in psovke, samo za to, ker ne gredo v vseh stvareh za njimi. V nasilju soc. demokratov ne posnemajmo in jih tudi ne posnemamo. Kršč. delavstvo je ob zadnjem štrajku delalo, ker nima povoda, soc. demokrate potiskati dalje; delalo pa je mirno, brez nasilja; surovosti pri delu na dan štrajka ni bilo, ker ni bilo soc. demokratov zraven; to poudarjamo.

4.) Strnimo tesneje svoje vrste! Le, ako bodo soc. demokratji videli, da smo dobro organizirani, da z nasiljem ne opravijo vsega, kar hočejo, se bodo svojega nasilja ustrašili. Svobodo hočemo tudi mi, pa ne divje, surove svobode, ampak svobodo organizirano na podlagi pravičnosti in ljubezni.

To močno oporo v najbolj kritičnem času življenja mu more dati le mladinska organizacija. Mladina hoče življenja, radostnega dela, hoče udeležiti svojo polno, zdravo moč — na nas leži, ali bo dobila prostor za svoje delo pri nas, ali pri nasprotnikih. Samo od nas je odvisno, ali bo delavska mladina tvorila svežo, silno rezervo za pokret krščanske misli, ali da bo nezavedna, mržnje prenapolnjena masa, ki drvi za lažnimi bobnečimi besedami in ima samo en program: Boj vsemu, kar nam je sveto. Vsi pogoji so dani, da prepojimo delavski naraščaj z našimi visokimi idejami; mladostni delavci prihajajo večinoma iz kmečkih domov, odkoder prinašajo v industrijske kraje dediščino globoke vere in krščanske vzgoje. Dati jim moramo možnost, da se prikljopijo našemu gibanju ne samo kot pasivni, ampak kot sodelujoči člani. To ne bo samo rešilo stotero dragocenih nedotaknjenih sil, prineslo bo tudi v naše vrste mlad, svež veter, oživilo ga bo in nam podalo nove smernice za novo delo.

Kako naj zasnujemo mladinsko organizacijo? Saj so vendar v mnogih skupinah organizirani tudi mladinski delavci, — čujem ugovor. So organizirani, a ne najdejo tam svojega polja in ne morejo imeti polnega razumevanja za težnje in mišljenje odraslih kvalificiranih delavcev. Zato

odstranil iz sobe, da bi hitro zajtrkoval. Na mizi je bilo danes samo za enega pripravljen.

Prišla je nova podoba... in snežna belina je bila izpremenjena v dragoceno cvetlično bogastvo... Bilo je koncem maja v velikem, starem vrtu pred njegovo hišo. Na trati, kjer je rastle sveža in visoka trava in so pripogibale črešnje svoje s cveti obložene veje, je sedel njegov mali sinček v beli jopici, nagnjen naprej, z debelimi rokami pa je hlastal po cvetličah, ki so mu padale na belo obleko, rdeče nogavice, male rumene čevlje — solnce se je svetilo v njegovih laseh, ki so bili fini in zlati, kakor oni od matere, in če je pogledal s svojimi velikimi očmi, je bil to njen pogled, ki je resno zasvetil med visoko travo ali začuden sledil muhi, ki je brenčala mimo... Glej, zdaj je zapazil očeta in nenadno smehljanje je osvetlilo celo malo obličje od oči do jamic v licu, in od veselja je zakričal. Oče ni mogel ostati dalje miren. Skočil je raz stegalnik, položil knjigo na stran kjer je hotel zastoj čitati, vzel je sina na roke in vdihaval zdravi vonj mladega telesa — sladke vonj kakor od zrelih jabolk.

In igral se je z otrokom naprej in otrok se mu je smejal in vriskal nasproti. In pod cvetočimi drevesi je bilo tako zeleno, ljubko in tiho ob zlatem majskem dnevu, kakor da je večna pomlad in večni raj.

(Dalje bo sledilo.)

osnujmo pri vsaki naši skupini o mladinski krožek, ki bo pod vodstvom izvežbanih moči samostojen v svojem delokrogu. Naloga omladinskih krožkov bi bila, da njihovi člani globoko prodrejo v naša načela, da se izobrazijo za svoj poklic in slednjič: da najdejo v njem plemenito radostno zabavo, po kateri hrepeni mladost.

V naših rokah leži, ali bodo naša stremjenja postala kri in meso; mladina, ki dorašča, naj izvrši to, česar stari borci niso mogli radi silnih zaprek in nasprotstev doseči. Uresničila bo naše ideale, če bo naša; naša bo, če jo bomo organizirali. Pot je jasna, — na delo!

Alfa.

Protest.

Delavci Plajberške unije v Črni in Možici, organizirani v Jugoslovanski Strokovni Zvezi, odločno protestirajo proti krivični stavki z dne 21. julija t. l., ker je bila stavka socialistično delo in mi ne soglašamo z njo. V njihovem propagiranju za sovjetske vlade. Izostali smo od dela radi varnosti, a odločno protestiramo, da bi socialisti tudi v našem imenu napovedovali stavko in odločevali v naših zadevah. Zapomnijo naj si, da mi nismo voda na njihov mlin. Konstatirati pa moramo, da niso sploh nobenega delavca, ne našega in ne socialističnega vprašali, ali je za stavko ali ne. Obžalovanja vredno pa je to, da niso delavcem razložili vzroka stavke. — Toliko javnosti v pojasnilo, da se ne strinjamo z demonstrativno stavko socialnih demokratov. — Krščanskosocialno delavstvo Plajberške unije v Možici in Črni.

Razne vesti.

V Zagrebu se vrši te dni 3. avgusta delavski tabor naših vrst.

Delavstvo Jugoslovanske Strokovne Zveze v Zagrebu. Jugoslovanska Strokovna Zveza se udeleži dne 3. avgusta blagoslovljenosti zastave bratskega »Hrvatskega Radniškega Saveza«. Iz Ljubljane odpotuje 130 članov. Dne 3. avg. dopoldan se vrši blagoslovljenosti zastave v kapitelski cerkvi, popoldan pa ljudsko taborišče v prelepem »Maksimirju«.

Državna posredovalnica za delo v Ljubljani naznanja, da je zaenkrat ustavila vse transporte delavcev izven ozemlja Slovenije, torej tudi rudarjev v Vojvodino.

»Orel« v Zagorju je imel izredni občni zbor. Spopolnil se je odbor in delovanje pomaknilo v boljši tir. Upamo, da je ta občni zbor dosegel svoj namen. Zjutraj so Orli pristopili v krojih k sv. obhajilu, popoldne pa je bil na občnem zboru izvoljen za predsednika br. Kos, ki bo odsek gotovo dvigoval in polagoma odpravil razne napake, ki so dozdej tako bujno cvetele.

Sokolska župa v Zagorju se je nekaj postavljala v nedeljo 27. julija. Priredila je telovadbo. Povabljeni so bili menda tudi Ljubljanci, ker so jih šli dvakrat čakati na kolodvor, a posebne reči ni bilo.

Orlovski tabor. V Celju se je vršil dne 27. julija veličasten orlovski tabor — zbirajo se naše vrste, naša bojna garda.

Socialni tečaj v Celju. — Deset dni pred taborom se je vršil v Celju socialni tečaj — celi dan — s poročili in razgovori. V lepem redu se je predelalo politično, izobraževalno, strokovno in gospodarsko organizacijo.

Dobrodelnost v Črni. 20. jul. se je vršila tukaj veselica v prid koroškim invalidom. Stvar je nestransarska, zato ker so vojni reveži res vredni, da jih neguje vsaka stranka. Delale so se velike priprave, toda ko se je pričela veselica, je odbor zvedel, da jo bodo socialisti ignorirali, in res je bilo delavstvo soc. stranke jako jaro zastopano. Zadeva je na vse občinstvo napravila zelo mučen vtis. Človek bi pričakoval, da se delavcev ne bo odrekel sodelovanju pri podpiranju tistih revežev, ki so zgubili v vojski svoje zdravje, med tem ko je bila večina delavstva vojnih grozot oproščena. To priča, da res ni nobenega smisla še za državnost. Stranka, ki izza malenkostnih osebnosti in ničvrednih domačih preprirov ne vidi obče potrebnih velikanskih državnih nalog, ne more zahtevati nikdar, da jo ljudstvo upoštevala. Naše mnenje je pač to, da je krvava dolžnost vseh strank invalidom poskrbeti eksistenco na ta ali na oni način, da ne bomo čez par let zopet gledali tistih globoko žalostnih slik: samorokih, enonogih, slepih beračev z »lajnam«. Namesto »lajne« dati temu revežu človekavredno življenje, bodočnost, to je danes velik državni skupni problem, in če vam je skrb za proletarijat res na srcu, ga boste morali prej ali slej spraviti na svoj program. Mi samo konstatiramo, da je bilo postopanje nesocialno in nedostojno; tudi odgovorne ne delamo vse, ampak samo nekatere »voditelje«, ki so brezvestni dovolj, neuko ljudstvo begati. Mi si bomo dan za invalide in postopanje sodrugov zapomnili.

Razširjajte »Našo Moč«! — Organizirajte kolportajo!

† Valentin Oblak.

Na Jesenicah je preminul prezaslужni naš član, odbornik JSZ in predsednik konsumnega društva Valentin Oblak. — Črtic o njem žal nismo mogli priobčiti v tej številki.

J. S. Z.

»NAŠA MOČ«

Od vseh strani prihajajo ugovori, protesti proti temu, da bi »Naša Moč« — delavsko glasilo — izhajala samo na 14 dni. Nekateri so pripravljeni celo na nove žrtve. Upamo, da ne bo treba. Upamo za gotovo, da iznenadimo delavstvo naše 2 novim veseljem. Za te čase in te razmere je tudi tednik premalo.

Zavest delavstva JSZ. raste. Teden za tednom raste tudi število iztisov »Naše Moči«. — Seveda v sedanji druginji je število naročnikov v gmotnem oziru prej izguba nego dobiček. A nam gre za ideje, za načela, za prava družabna pota in zdrave družabne vzore.

Krasno je utemeljilo svoj vzor okrožje JSZ, za možiško dolino. Nasprotniki nas zalivajo z listi, shodi, agitacijo, mi pa brez glasila! — Delavstvo se zaveda, kaj mu je pošten list. Jezika si krščansko delavstvo ne da odrezati in to je prav.

Iz Trčiča. — Prav nič ne vemo, ali bi pisali o čevljarski tovarni Kozina, ali o čevljarski tovarni g. Schavllingerja. Če pogledamo početje tega zadnjega gospoda, se nam nehotе vsiljuje misel, da je tovarna njegova last. To je pa tudi dostikrat sam pokazal in se izrazil. Kaj delavstvo, kaj organizacija, kaj gospodje, tukaj sem edinole jaz gospod. Torej neomejen gospod! Kar pa govori z besedo, to kaže tudi v dejanju in s svojim surovim obnašanjem. V tovarno priteče, kadar se mu zdi, delavcem zaslužene plače odturjuje, kakor se mu zdi. Ne gleda na nikakvo pogodbo, ki je bila sklenjena med delavstvom obeh strank in med tovarno. On je neomejeni gospod. Kadar se mu zdi, prihrumi v tovarno ter vpije, zmirlja, pošena dekleta nahruli z ludrami, svinjami itd., potem pa odhiti kakor huda ura. Alo hajd v avtomobil in se pelje z gospo na izprehod — in to sredi dneva. No, pa recite, ali ni to neomejen gospod? Nekaj svetov pa moramo iz prijaznosti podati temu gospodu. Delavstvu naj da tako plačo, da bo moglo vsaj za silo živeti. Z nečednimi primki na delavce naj preneha, saj jim je on bolj podoben kakor me. Eno pa moramo prav posebno poudariti. Naj vendar enkrat izsledi pravega tatu, saj rad leta okoli orožnikov, in nam naj pusti dobro ime. Najodločneje pa protestiramo, da bi nam vsem predbacival kako tatvino. Če se po teh nasvetih ne bo ravnal, se mu zna enkrat tako pripetiti, kakor nam on večkrat nasvetuje, namreč naj izpremenimo zrak. Morebiti ni daleč tisti čas, ko bomo prišli g. Schavllingerja in pomedi z njim iz tovarne. Vse se pripravlja. Kajti mi smo domačini, en je pa tujec.

Trčič. »Napreje« se je zaletel v g. Voglarja, voditelja opekarne zato, ker ne trobi v rog rdečkarjev. Različne laži so mu naprtili, češ, da preganja delavstvo, ki ni v strokovni organizaciji. Kdo se ne smeje takim besedam, ko je vendar znano, da ni hujskih nasilnikov, kot so socialisti in med temi eden najbolj znanih tesar Zaplotnik. Ta je rekel: Iz Naklega je Voglar prišel, v Naklo bo kmalu moral nazaj. Poskrbeli bomo, da bo tudi baron za kramp prijel. Kdo tukaj hujska? Ne bojmo se več groženj sodrugov, tisti časi so minuli, mi hočemo pripadati stranki, ki je krščanska in kot taka želi živeti v miru z vsemi sloji. Naše vrste naraščajo in kar trezno in pametno misli bo prišlo k nam, plevel in trnje pa radi pustimo rdečim.

Zagorje ob Savi. — Naši socialni demokratje so napravili 13. julija veselico in ker bi bili prostori rudniške restavracije premajhni, so v to porabili tudi prostor pred restavracijo, kjer so postavili mize, klopč, plesišče itd. Toda popoldne se je vsipal dež, ki jim seveda ni bil nič všeč. Zato so z neslano opazko preložili veselico na prihodnjo nedeljo, da se bodo 20. jul. veselili po svoje. A glej, sami sebe so »oparili«: to besedo so namreč rabili hoteč reči, da bodo ogoljufali nekoga drugega. 20. julija je bil za njihovo veselico nesrečen dan, zakaj višji voditelji socialno demokratske stranke so določili ta dan splošno stavko za boljše življenje, previdna vlada je pa točenje alkoholnih pijač prepovedala. Alkoholna veselica se pa seveda brez alkoholnih pijač ne more vršiti. Tako so sodrug v Zagorju »sparili« sami sebe.

Družmirje pri šoštanju. V nedeljo dne 13. julija se je vršil velik ljudski tabor vseh kmetov in delavcev za celo šalsko dolino. Družmirčani so postavili velikanske mlaje, ki so oznanjevali po celi dolini, da se ustanovita za celo dolino dve močni organizaciji, kmetiska in delavska. Ob pol

16. uri je otvoril zborovanje obeh organizacij Vekoslav Zajc ter pozdravil vse zborovalce, posebno govornike, ter oddal besedo najprej dr. Ogrizeku iz Celja, ki je razvijal pomen naših organizacij. Govornik je žel navdušeno odobravalec. Nato je dobil besedo č. gosp. kaplan iz Škal Ludvik Sternad, ki je v vzečenih besedah poudarjal, kam pride človek, ako izgubi retnično prava načela — načela verska. Nato sta še govorila g. dr. Majec iz Šoštanj in g. Kurnik iz Škal. V sk'epnih besedah se je zahvalil Vekoslav Zajc zborovalcem in nato zaključil lepo usreli shod. Izvotil se je tudi odbor obeh organizacij. Sema je vsejano na celo dolino. Dal Bog, da bi obrodilo obilo sadu!

Črna. Lep uspeh ima beležiti naša skupina oziroma vodstvo J. S. Z. Pri nas organiziran delavce Jož. Rožanc je pri vpadu nemških tolp v mežiško dolino zbežal na Štajersko. Ko so jugoslovanske čete zopet osvojile Koroško, je prišel tudi on zopet nazaj in se žel javiti na delo. Vodstvo ga je odslovilo s pripombo, naj počaka. Kaj se pravi danes čakati, ko skromen človek dnevnih 15 K nima zadosti, to ve tisti, ki je to skušal. Skupina se je obrnila v Ljubljano za intervencijo. J. S. Z. je poslala na vodstvo rudnika poziv, naj se fantu takoj da delo. Uspeh je bil ta, da je drugi dan Rožanc spet delal v rudniku. Delavci si naj ta slučaj zabeležijo, ker jasno kaže, da tudi J. S. Z. lahko poskrbi brezposelnim delo, da se tudi ta poteguje v isti meri vsaj kot socialistična organizacija za delavski dobrobit. Taki sunki so mogoči seve samo od močnih organizacij. Sodelujte, da se bo še bolj utrdila in okrepla.

Stavka v Črni. Dne 21. julija so stavkali tudi naši socialisti, pravijo, da vsled pariškega cencanja. Nas to ne zanima prav nič, mi samo te ljudi obžalujemo, da se pustijo tako lepo speljati. Po našem prepričanju bi bili delavci vendar toliko vredni, da se jim razložijo vzroki, pravi vzroki stavke, če že morajo zgubiti za en dan plačilo. Ko bi bili vedeli, da je bila stavka organizirana zato, da bi bil svet pokazal simpatije vladarjem boljševikov v sovjetskih republikah, potem bi tudi marsikak pošten socialist ne bil šel na limance, ker niso vsi zadovoljni s strahovladno sovjetov in je nikakor ne želijo v naše kraje. Nas zanima bolj dejstvo, da si je podstopila socialistična delegacija v imenu vsega delavstva naznaniti stavko, ko vendar ni bilo nobenega dogovora. Naše delavstvo je prišlo ob dnevi zaslužek samo zato, ker se je sodežugom vzljubilo zamolčati pri oskrbnstvu, da močna manjšina ne bo stavkala. Mi smo prisiljeni storiti korak, da ne bomo več dobri za preziranje.

Skupina Maribor. Na lep način je proslavilo slov. kat. delavstvo god slovenskih blagovestnikov sv. Cirila in Metoda. V idilični cerkvi sv. Jožefa v Studencih je imelo delavstvo skupno sv. mašo s pridigo. Popoldne izlet v Kamnice. V Kamnici se je vršilo zborovanje. Predsedoval je železničar Karba, govoril dr. Lenard in za njim tov. Krepek. Govorila je tudi zastopnica ženske skupine Jerica Jančič. Za ranjence se je nabralo 180 K.

Rdeča roža v Mežici. »Vpiši se v našo organizacijo in deni rdečo rožo za klobuk, potem se ti ni treba bati, da bi ti Nemci kaj napravili.« Tako so mežiški sodrugi za časa nemške zasedbe agitirali za svojo organizacijo po kmetih okrog in jih zvaljali v svoj tabor. Vprašamo vas, ali je to pravično, pošteno, »ako stopiš v naše vrste... če pa ne, te bodo Nemci oropali in bogve kaj vse s tabo počenjali.« Po našem razumu je to podlo. Prej se kazati zavednega Jugoslavana... ko pride preobrat, pa kar naenkrat sedeti na desnici nemške barbarske tolpe, biti njen prijatelj. Ako gremo iz stališča socialne demokracije, ki pravi, da je mednarodna, česar sicer na Koroškem ni pokazala, in bi šlo za poštene Nemce, ampak s takšno sodrigo se bratiti... se pa že vse neha. Vse bi gotovo ne soglašalo. Toliko v vednost. Če pa ne zadostuje, lahko navedemo nekaj oseb imenoma.

Mežica. Nekaj o stavki 21. VII. 1919. Dne 20. julija so razbomali tukajšnji socialisti, da je 21. julija splošna stavka moralem svetu in da morajo tudi mežiški delavci stavkati in sicer morajo. V nedeljo 20. julija sta šla dva delegata k nadzorniku rudnika napovedavati stavko, in sicer ob tri četrt na dvanajst opoldne, rekoč: v imenu vsega delavstva vam javljamo, da bo jutri, t. j. 21. julija počivalo v tukajšnjem rudniku vse delo, kakor tudi v Žerjavu, kjer je topilnica. Na vprašanje nadzornika, ali je delavstvo zadovoljno s tem in ali je podučeno, zakaj je stavka, sta odgovorila: »To je naša stvar.« Nadzornik: »Dobro. Ako je vaša stvar, ali prevzamete odgovornost te stavke popolnoma nase?« »Prevzamemo,« odgovorita delegata. Ker sta bila delegata kot zastopnika odposlanca odbora delegatov, kličemo delavci delegate na odgovornost! Ali ste vprašali delavce, so li pripravljeni stavkati ali ne? Dalje, ali ste razložili vzrok stavke in od kod je prišla tista brzojavka, da morajo vsi delavci stavkati. Prevzeli ste odgovor.

nost stavke nase, sedaj odgovorite. Ko bi se prej razložil pomen stavke in da je stavka prostovoljna, kdor hoče, stavka, kdor ne, pa lahko dela, rečemo lahko nado polovico delavstva bi se odločilo za delo, ker časi niso tako sijajni in denarja ni v izobilici. Pri vsem tem je najbolj smelno to, da voditelji soc. demokracije, ki so bili povzročitelji stavke, niso vedeli za vzrok stavke. Svetoval bi vam, da v drugič če pride do kakšne stavke, delavstvu vsaj razložite vzrok stavke in je li voljno ali ne in da nastopate demokratično ne pa absolutistično. Tovariši, tovarišice, ali se še spominjate, ko smo pred enim dobrim letom stavkali, kaj je bil vzrok stavke. Ko sta nastopili obe organizaciji skupno. Vedeli ste, zakaj stavkate. Vedeli ste, zakaj je bila stavka potrebna, ker je šlo za izboljšanje prehrane. Kakšen razloček med lanskim in letošnjim. Opozarjamo vas, da so tisti, ki so bili lansko leto stavkokazi letos sodrugi. Opozarjamo pa tudi nadzornstvo rudnika, ali je telefonska naprava v socialistične svrhe ali v rudniške.

Tržič. Pri nas imamo več tovarn. Med vsemi se najbolj odlikuje tovarna za čevlje Peter Kozina & Ko. — kakor po zunanosti, tako tudi po notranosti — imamo namreč ravnatelja rodom Nemca, ki pa se je sedaj, odkar smo Jugoslovani prekrstil v Amerikanca. Vprašamo g. Kozina, ki je, kolikor je znano, Slovenec, ali more trpeti g. Staudingerja, kateremu bi kot tovarnar zagrizeno nemštvo izpregledal, ampak je samo v škodo tovarni, ker po našem mnenju je red v tovarni le tedaj, če se delavci in njih predpostavljene razumejo. Opozarjamo pa tudi g. Kozina na neolikano vedenje ravnatelja. Ali se spodobi, da ta nepridiprav tako surovo postopa z delavci in jih zmerja z različnimi primiki, katerih še iz najprostejših delavskih ust ne slišiš. Ravnatelj bi moral biti v vedenju za zgled delavcem, je pa le v spodtiko. Opozarjamo g. Kozina, da ima on vso odgovornost za surovo ravnanje in vedenje ravnatelja Staudingerja.

Prevalje. V tukajšnji skupino J. S. Z. je prišlo spet življenje. Obnovili smo mesečne nedeljske sestanke vsako prvo nedeljo. Po 15. vsakega meseca po maši ima skupina sestanek. Predava č. g. Zupan. Ker so člani željni izobrazbe, pridno obiskujejo sestanke. Narastli smo spet za nekaj članov.

Kovinar.

Mezdnio gibanje na Jesenicah.

Malo je manjkalo do krvavega spopada. Pri pogajanju za zvišanje plač dne 17. julija 1919 so hoteli imeti besedo samo socialisti, češ, da drugače izgube na vplivu in bi njihovo delavstvo odpadlo od socialistov, če bi videlo, da se kdo drugi bori še bolje za delavske koristi ko socialisti. Delavstvo Jugoslovanske Strokovne Zveze na Jesenicah je sestavilo namreč še bolj delavske zahteve ko socialisti in jih predložilo. — Zato so socialisti sklenili pri pogajanju s tovarniško družbo siloma odstraniti delavstvo skupine Jugoslovanske Strokovne Zveze. Grožnje socialistov naj bi se končale tako, da bi vse delavstvo privrelo iz tovarne in se na mesto pogajanja spustilo v bitko eno z drugim.

Kdor pozna besnost in norost nekaterih socijev pa tudi brezbožnost njihovih voditeljev, ta razume njihov sklep in korak. Namesto zvišanih plač naj bi se delavstvo krvavo zbil med seboj na veliko veselje delavskih neprijateljev. Kakšne nedogledne posledice bi imeli dejanski spopad sprčo sedanjih napetih razmer, si vsak lahko misli. Seveda socijem ni nič, če delavstvo leži med mrlji. — Po kratkem posvetu so navzoči delavci JSZ sklenili in izrekli protest, obsodili pogubno postopanje sodelavcev iz nasprotnega tabora in se odstranili. Hvala jim v imenu delavskih koristi pa tudi v imenu domovine, iz katere se mnogi nasprotniki norčujejo. V imenu delavstva gre zahvala jeseniški skupini Jugoslovanske Strokovne Zveze za modro postopanje, ker kaj bi imelo jeseniško delavstvo od krvavega spopada. Pa tudi domovina more biti hvaležna jeseniškemu delavstvu krščanskih vrst; zakaj bitka, ki bi se vnela na Jesenicah med našimi in nasprotnimi delavci, bi najbrž ne ostala samo na Jesenicah. Naše ljudstvo celo bi se moralo razdeliti v krvavem boju v dve nasprotni vrsti. Socialni demokrati, ki so se v zadnji stavki 20. jul. izrekli za boljševizem, želijo krvi in izkoriščajo naš zunanepolitični in notranji položaj. — Pa pride dan obračuna, kakor pride za vsako krivico in nasilje.

Nič ne de, če si laste socialisti na Jesenicah žalostno slavo, da je zmagała za en dan njihova trma. Iz tega še ne sledi, da je zmagała pamet in razsodnost na njihovi strani. — Jeseniška skupina Jugoslovanske Strokovne Zveze je dokazala, da ji je za delavske koristi, socialni demokrati pa, da jim ni za delavske koristi ampak za socialno demokratsko stranko.

Zastopniki jeseniške skupine Jugoslovanske Strokovne Zveze so imeli ob desetih zvečer posebno pogajanje in dosegli še to, kar je v resumeju debelo tiskano.

Resume

o uspehu pogajanj z zastopniki delavstva pri K. I. D. na Jesenicah dne 17. jul. 1919.

V sporazumu z zastopnikom oziroma z zastopnikom ravnateljstva K. I. D. se je sklenilo glasom IV. priloženih zapisnikov sledeče:

1. Povišanje temeljne plače.

Od podjetja v prilogi pod a) predlagane povišane temeljne plače (rubrika 3. v rilogi a) se povišajo v naslednji izmeri: Pri temeljni plači do 5 K za 55%, od 5 do 7 K za 40 %, nad 7 K za 30 %.

2. Doklade za svojce.

Doklade se določijo sporazumno v naslednjih zneskih: za žene & K 2, za vsakega nepreskrbljenega otroka pod 14. letom K 1, pri samcih tudi za očeta in mater v slučaju, da sta dela nezmožna in nepreskrbljena ter, da živita z delavcem v skupnem gospodinjstvu. V slučaju pa, da starši ne živijo v skupnem gospodinjstvu z delavcem, samo v onem slučaju, ako delavec dokaže, da so starši navezani izključno na njegovo podporo — K 1.

3. Nabavni prispevek.

Za vsakega delavca, delavko ali ženo K 125, za vsakega otroka K 50. Nabavni prispevek je izplačati v celoletnem znesku koncem avgusta t. l. Ta nabavni prispevek velja za drugo polletje 1919.

Nabavni prispevek dobe samo tisti delavci in tiste delavke in njih otroci, ki so vstopili že pred 1. julijem v službo pri podjetju. Pristojni pa tudi delavcem v tem slučaju, da so bili vpoklicani k orožni vaji in so se ali se povrnejo takoj po odpustitvi od vojakov v službo pri podjetju.

Izrečno se določa, da pristojne doklade za svojce in nabavni prispevek tudi nezakonskim otrokom.

4. Stanarina.

Ravnateljstvo podjetja se obvezuje plačati glasom dogovora z dne 14. marca t. l. normirano 50% doklado za stanarino (točka IV.) tega dogovora tudi onim vdovam in samcem, ki so v podjetju zaposleni, obenem se zavezuje, da bo z vsemi sredstvi pospešilo zgradbo primernih delavskih stanovanj in, da bo vpoštevalo pri nastanitvi delavcev v teh stanovanjih pred vsem oženjene delavce z večimi otroci.

Deželno vladu za Slovenijo se naproša, naj primerno vpliva na podjetje, da se zgradba delavskih stanovanj v najkrajšem času izvrši.

5. Razsvetljava.

Sporazumno se naproša deželna vlada, naj odkaze podjetju primerno množino petroleja, katerega bo podjetje onim delavcem, ki ne stanujejo v hišah podjetja ali ki nimajo v njih privatnih stanovanjih vpeljane elektrike, razdelila v potrebni množini proti povrnitvi nabavnih stroškov.

6. Kurjava.

Podjetje bo dajalo za vsako gospodinjstvo letno 3 m³ drv iz svojega lastnega skladišča po ceni K 20 za m³ in se zavezuje, da bo zastavilo vse sile v preskrbiti potrebnega lesa.

Zastopniki delavstva pa obljubujejo, da bodo zastavili ves svoj vpliv v to, da se prenehajo tatvine lesa iz družbinega gozda.

Od dobave lesa potom družbe so izključeni vsi oni delavci, ki so v posesti lastnega gozda.

7. Ponovni pregled in pravično izenačenje temeljnih plač na podlagi predloga ravnateljstva pod a).

Strojvodje se uvrste v prvi plačilni razred kvalificiranih delavcev; glede drugih delavskih skupin se sporazumno določa, da se bodo spravile temeljne plače čuvaje turbin, mazačev, zidarjev in šlingerjev v medsebojnem dogovoru delavca z ravnateljstvom v sklad z drugimi temeljnimi plačami, in sicer še pred uveljavitvijo predstojajočih poviškov. V slučaju nesporazuma bode odločeval obrtni nadzornik.

8. Tesarjem in žagarjem se dovoljuje za one dneve, ko delajo v gozdu izven obratovališča doklada v izmeri 50 % poviška temeljne plače.

9. Rok za uveljavljanja se določi na dan 1. julija tega leta.

10. Ravnateljstvo se obvezuje, da ukrene vse potrebno v otvoritev strokovne šole jeseni t. l. (Prip. Zahteva N. S. Z.)

Vsi predstojajoči dogovori veljajo samo za slučaj, da izplača deželna vlada delavcem zaostanek na živiliških doplačilih v znesku 450.000 K oziroma jim nabavi naturalije v višini tega zneska, nadaljne mesečne prispevke v znesku 150.000 K pa izplačuje podjetje v svrhu delnega kritja stroškov, katere bo imelo podjetje vsled predstojajočih povišanih pristojbin delavcev.

Ta dogovor stopi v veljavo šele po odobritvi deželne vlade za Slovenijo.

Železničar.

Ravnateljstvu južne železnice v Ljubljani je poslala 21. julija Jugoslovanska strokovna zveza za svojo skupino Studenci pri Mariboru sledečo vlogo:

Delavstvo Jugoslovanske Strokovne Zveze — skupina JSZ v Studencih pri Mariboru zahteva, da se takoj odstrani v železniški mariborski tavnici (Werkstätte) ravnatelj Vogrin, ker provocira in žali jugoslovansko delavstvo zmerjajoč ga s »klerikalci« in »denuncijanti«.

Ta ravnatelj ne pripoznava našega delavskega sveta in vsiljuje delavstvu neki Arbeiterrat.

Delavstvo JSZ zahteva, da se nemško socialistični »Arbeiterrat« razpusti, ker tukaj v obmejnih krajih ne gre, da bi se proti domačemu delavstvu zbirala nemškutarja v Arbeiterrath.

Člane Arbeiterrata se naj premesti iz obmejnih krajev.

O ukrepu naj se obvesti podpisano Zvezo.

Cestar.

Štajerski cestarji so poslali na deželno vladu (Stavbni urad) v Ljubljani to spomenico:

Cestarji stavbenih okrajev Celje, Soštanj in Vransko organizirani v JSZ zahtevajo vsled nizkih plač, katere imajo, da bi se jim ugodile sledeče zahteve:

1. Plače naj se uravnajo po draginji. V tej draginji s plačo od 30 do 127 K mesečno z dokladami vred ni mogoče na noben način živeti.

2. Izplača naj se 240 K letno kot stanovanjski prispevek ali pa naj se preskrbi stanovanje.

4. Podelijo naj se cestarjem robovi ob cestah, da smejo spraviti travo ali pa sadje, če spada k cesti.

5. Zavarovanje za starost in onemoglost.

Prosimo ugodne in nujne rešitve zlasti v točki 1. in obvestila.

Iz nasprotnega tabora.

Kako se vlada!

Poslušajte glas iz srečne »Socialije« in »Komune«. Poročilo je napisal ogrski ljudski komisar za socializacijo Evgen Varga sam v list »Nepszava«. To je glasilo socialistično komunistične stranke. Naslov temu uvodniku ljudskega komisarja je: »Korupcija« — po naše: »Hudirjeve razmere«. — Članek je delno ponatisnil »Agramer Tagblatt« (L. 34, št. 196.) Evgen Varga, torej komunistični komisar, ne kak meščanski list, piše med drugim:

»Ni moja naloga, da navajam tu posamezne slučaje korupcije. Dejstvo je, da se ne ravna po predpisih nihče — ne širše občinstvo, pa tudi ne javni uradniki, nastavljeni in delavski zaupniki. Na vseh plateh kršijo svojo nalogo v lastno korist. Vsak hoče za vsako ceno dobro živeti in ti ljudje se ne strajajo niti nezakonito si oskrbeti za se in za svoje domače vse vrste razkošja. Tisti, ki sede na zaupnih mestih, ne živijo puritansko priprosto in njihov zgled ni nikakor zgled strogega izpolnjevanja dolžnosti. Zakaj večini teh ljudi manjka npravstvena višina, vse čedne npravi starega kapitalističnega gospodarstva skušajo presaditi v novo državo. Obžalovaje moram izjaviti javno, da se široka in kosmata moralna vest v vseh družabnih slojih enako uveljavlja. Proletarci zlorabijo uradno moč ravno tako ko učeni ljudje, stari komunisti ravnotako ko socialni demokrati, mlajši rod ravnotako ko starejši vojak nič manj ko civilisti.

Po deželi so razmere dostikrat še slabše ko v glavnem mestu. Zaupniki, ki jih pošljemo v provinco se pečajo s prekupčevanjem živil. Ravnateljstva po vseh (direktoriji) prepovedujejo izvažati živila. Danes razglase, da je star denar neveljaven, in jutri terjajo iste gosposke na istem mestu stari denar. — Rdeči gardisti se, namesto da bi varovali javni red, udeležujejo rabuk. Uradniki skrbijo najbolj zato, kako bi si izmislili sleparijo, s pomočjo katere bi bili pridržani vsiljevu plačilnemu razredu. — Večina zdravnikov pomaga na ogaben način ropati proletarsko državo; vsakega uradnika, ki se javi, razglasi bolnim in mu predpiše šesttedenske toplice.

Na polju prehrane so zlorabe na dnevnem redu. Posiljatve živil se potoma desetkratno zmanjšajo in takó se vrši v ostalem. To stanje je obupno. Dostojnemu človeku onemogočuje vsako plodonosno delo, ker se vsak boji, da bo šlo ko v Panami, komurkoli zaupa kako reč.

Svoboda govora v rdeči luči. Že šestokrat so socialni demokrati dokazali, da zahtevajo svobodo govora, tiska, svobodo dela samo zase. Odrekajo jo vsem onim, ki ne drve za krvavo zastavo sovražstva in z nasilnim terorjem skušajo udušiti vsak glas iz delavskih vrst, ki jim ne orija. Lep in značilen primer zato je bil

shod komunistov v Zagrebu dne 21. julija o priliki štrajka. Predsednik zborovanja otvori shod; potem govori nekaj o nasprot-nikih, ki so navzoči in pravi: »Sodrug, vsakega kdor bi hotel močiti zborovanje in bi nam nasprotoval, zgrabite za rame in vrzite ga čez plot!« Tako se na najkrajši način uduši vsako misel, ki gospodom nad-sodrugom ni po volji. O Svoboda, kako ši-roko se smeje načelnik Vojne zveze, gosp. Kristan, kadar te vidi!

Socialna demokracija pred sodnim stolom človeškega razuma.

(Dalje.)

Meščanstvo in vrednostni zakon.

Ni mogoče prezreti, da zasleduje dru-zabni red mojstra Marxa zelo praktične ci-lje; njegove slabosti izvirajo odtod, ker je morala služiti teorija praksi in se ravnati po njej, dokler ni odgovarjala namenu.

Zelezna sila je bila v zgodovini potrebna, da vtihtopi proletarijat v svet, da navdihne proletarce z razredno za-vestjo, da prenapne mase in jih napolni s pogumom in zmagoslavno zavestjo.

Nauk o vrednotah in nad-vrednotah je bil potreben, da postavi meščanstvo iz mojstrovega družabnega na-uka v svet. Če ne bi bilo na svetu meš-čanstva, tedaj bi ne mogli nanj ščuvati mno-žic: Marx je meščanstvu oče in obenem mati, Marxov nauk v nadvrednotah pa za-stopa babico. Marx domneva popolnoma napačno, da edino delo tvori vrednote in preiskuje, kako nastanejo nadvredno-ti t. j. kapital. Tovarniški izdelki postanejo na potu na trg blago in kot tako niso nič drugega kot človeško delo; to in edino to določa njihovo ceno (vrednost). Seveda pa tiči v blagu, ki so ga izdelovali leni in nespretni delavci, več dela ko v ta-kem, ki so ga izdelovali pridne in spretni roke. Ali doseže to blago večje cene? Ne, — pravi Marx — in hitro razkroji v svoji kemični delavnici pojem dela, ki tiči v blagu in v hipu nastane iz osebnega dela pojmovno (abstraktno) — člove-ško delo, nujno — družabno delo, ki ga ne opravljajo osebni delavci, temveč povprečni, pristni družabni ljudje, po domače soci-jalisti.

Kje ti ljudje živijo, kako delajo, tega Marx ne ve; dozdevno so suhi ko coprnice, ki jahajo v temnih nočeh na metlah po zraku. Kajti ti delavci delajo za povprečno plačo, in ta je, če se mojster ne laže, never-jetno beraška.

Vsak podjetnik izdeluje za dobiček; kar doseže za blago, je po odračunanju vseh proizvodnih stroškov dobiček. Ta do-biček je nadvrednota: kapital. Denar, blago, denar... v tem krogu se vse vrtili; iz denarja nastane blago, blago se izpremeni zopet v denar, ki postane na no-vo blago. Delo je vrednota; nadvrednota je ukradena vrednota, neplačano delo. Za-kaj?

Nadvrednota narašča v tisti meri, v ka-teri padajo cene dela. V to služijo predvsem tri sredstva; nizke mezde, dolgi delov. časi, močno (intenzivno) delo s stroji in žen-skim ter otroškim delom. Podjetnik plača delavcu samo potrebno beraško plačo, ki je tako odmerjena, da komaj drži skupaj telo in dušo; pusti ga n. pr., da dela dva-najst ur, plača pa mu jih le šest; postavi stroje in pritegne k njim same ženske in otroke; te plača tako slabo ko le mogoče in vtakne vso menjalno vrednoto, odra-čunši ceno otroško delo v svoj globoki žep.

Če torej edino delo ustvarja vrednote in ni nadvrednota nič drugega ko ukrade-no delo, tedaj sledi samo od sebe, da je lastnina t a t v i n a. Delavec proizvaja svoj lastni izdelek kot kapital, kapitalist pa si prisvaja delavske izdelke.

Zato pride kapital popolnoma uma-zan na svet in je rojen tat in ropar, ozno-žen, umazan in okrvavljen; če ga izžemaš, tedaj kaplja od njega pot in kri zaslužne-nega delavca.

Ali je mojstrov vrednostni zakon pra-vilen? Zvesti Kautsky se ni več upal, da bi ga javno sprejel v erfurtski program; Bernstein ga zametuje kot posnemo (ab-strakcijo), ki ne računi z dejanskimi raz-merami današnjega sveta; naslanja se na državo prihodnosti in obsoja sedanost, ker ni prihodnost.

Delo ni edino, kar tvori vrednote: bla-go se prodaja nad in pod ceno, nad in pod stroški za izdelek — kakršna je pač po-treba in popraševanje po blagu. To pri-znava tudi Marx. Potreba in popraševanje sta torej tista činitelja, ki določujeta cene.

Nauk o vrednotah ni več veda, ampak socialnodemokratski bojni načrt; stranka se ne more odreči temu nauku, ker je ne-obhodno potreben za ščuvanje mase. Kra-vo, ki daje toliko mleka in masla, se ne za-kolje in zato so skušali rešiti zakon vred-note v drug okvir. Tako so našli nad-vrednost, ko so jeli odštevati vsoto vseh mezd od vsote vseh izdelkov družbe. Pa tudi v tem novem okvirju niso mogli

rešiti vrednostnega zakona; zakaj, kdor je bolan, ne ozdravi na ta način, da obleče novo suknjo.

Vrednostni zakon, — ključ k socialistični poštevaniki.

Bernstein je dovolj pošten, da pri-znava nedostatke vrednostnega zakona; njegova stranka pa se ne more povspeti do te odkritosti; Bernstein odkrito pri-znava, da Marx ni dovolj proučil odkod izvira kapital. Po Marxu je strojni tovarniški delavec edini proizvajatelj; podjetnik je nedelavec in zato ne proizvaja nikakih vrednot in nikakih nadvrednot. Če dela stroj, tedaj tehnično delo ne šteje, delo otroka ali pa žene, ki je dodeljena stroju, pa šteje vse. Kapitalist ne obogati v raz-merju svojega osebnega dela, temveč v tisti meri v kateri izsesava tuje delo in vsiljuje delavcu pomanjkanje. Kapitalist je prazna, ničla, ki samo reže kupone in ponajveč v tujini zapravlja milijone, ki so mu jih de-lavci zaslužili.

Da je za vsako veliko podjetje po-trebno izvanredno veliko inteligence in spretnosti pa tudi neutrudljivega dušev-nega dela, volje in vztrajnosti, da igra po-djetnik v morem konkurenci svetovne trgo-vine približno tako vloga ko vojskovodja velike armade — o vsem tem Marx ne črne niti besedice, pravtako ne o veli-kem riziku, katerega nosi edino podjetnik. Zakaj vsako proizvajanje še ne tvori nad-vrednot; izgubo pa nosi podjetnik sam.

Marx smatra delavca za koklo, ki vsa jajca leže in izvali; podjetnika pa sma-tra za petelina, ki ne leže in ne vali, ki pa si lasti jajca in piščeta. V resnici pa delo leže, a ne vali; nasprotno pa kapital leže in vali; ne izvali samo svojih jajc, temveč tudi tista, ki jih leže in plača delo.

Piščeta, ki jih je izvalil, t. j. nad-vrednota so torej njegova; niso tuje imetje, temveč lastnina — seveda pod tem pogojem, če so pošteno kupljena in plačana.

Ta dejstva močno izpremene statistiko socialne demokracije in zato jih prezre z vzvišenim molkom.

Kapital mora pač biti krvoses, ki iz-sesa proletarijatu zadnjo kapljo krvi; ki pogoltne svoje lastne otroke, da si uteši svojo krvoželjnost. Zato ta obzidja stranke ne smejo pasti za nobeno ceno. Meščanstvo mora ostati, mora biti nujno krvoses, ki sesa zadnjo kapljico zdrave krvi iz pro-letarijata, sicer bi se nasprotja ne mogla dovolj poostriiti in socialna revolucija ne izbruhniti.

Kapital, tako nas uči erfurtski pro-gram, prehaja vedno bolj v roke malošte-vilnih lastnikov; zakaj kapital je zver, ki v divji konkurenčni tekmi požira lastne otroke; v istem razmerju raste proletarijat, beda postaja vedno večja in položaj delav-stva vedno neznosnejši; srednji sloji in ma-loobratni popolnoma izumirajo; med pro-izvajanjem in porabo ni sploh nobenega razmerja več, ker v pomanjkanju živeti proletarijat ne more več kupovati.

Od tistega časa, ko je poslal Marx svoje nauke in prerokbe v svet, je preteklo nekako 60 let; tudi erfurtski program je že star dovolj, da se smemo vprašati: Ali so se Marxove prerokbe izpolnile, ali upra-vičujejo številke in dejstva načela erfurt-skega programa?

Številke in dejstva ugovarjajo vsakemu stavku, ki ga je napisala socialnodemokra-ška veda; dogodki so obsodili Marxa za krivega preroka.

Srednji sloji še niso izginili, lastnina danes ni v manj rokah ko pred 10, 20, 60 leti in število onih, ki so soudeleženi na narodnem premoženju je večje ko preje. Rokodelstvo je na mnogih krajih izginilo, v mnogih deželah pa je ostalo; poljedel-stvo narašča v malih kmetijah in nese več, ko velika zemljišča; nastale so nove obrti, ki so bolj usposobljene za mali obrat ko za veliki.

Proletarijat ni narastel; položaj delav-stva se je izboljšal, zakonodaja stopa na socialno polje in ga ščiti pred nevarnostjo in izkoriščanjem. In vendar stoji socialna preuredba (reforma) še v znamenju za-četka. S številkami in prerokbami torej ni nič: dejstva jim nasprotujejo, in zato jih ni obsodil samo Bernstein, temveč tudi vsaka veda, ki ne računi z izmišljotinami, ampak z dejstvi.

Marx se je zmotil v prevratni teo-riji. Celo kapitalistična, svobodnogo-spodarska družba ima še toliko življenske moči v sebi, da je odbila morečo konku-renco; ustvarila je truste in monopole. To dokazuje, da kapitalistična družba ni smrt-no bolna in ne do kosti gnila. —

Povsem neresnično je n. pr. tudi, da služi stroj, ta vsemogočni činitelj v proiz-vajanju naših dni, samo kapitalu; stroj je le obsežnejše, delavnejše in izdatnejše orodje, ki se v rokah delavca izkazuje že sedaj tako koristnega kot priprosto orodje v preteklih časih. Nikakor pa ni izključeno, pač pa skoro gotovo, da pride kmalu čas, ko se bo delavec združil in s tem postavil stroj v svojo službo.

V poljedelstvu že imamo take slučaje. V mnogih krajih so poljedelski stroji občna last vseh in služijo prav tako zemljiščnikom ko malim kmetovalcem. Kar pa je mogoče pri poljedelskih strojih, to je tudi mogoče pri skoro vsakem drugem stroju.

Da stroj še vedno služi v prvi vrsti ka-pitalu, pravzaprav ni toliko kriv kapital, temuč malomarnost in nezmožnost organi-ziranega dela; tega pa so precej krive so-cijalistovske hujskarije. Naj bi že vendar enkrat nehali greniti delavcu srce z nepre-stanim črnenjem kapitala, naj bi nehali za-strupljati njegovo domišljijo z utopističnim slikanjem bodoče države, naj bi mu nehali mešati pamet z neutemeljenimi teorijami ter napolnjevati njegovo srce z grešnim po-željenjem po imetju svojega bližnjega: po-kažite mu raje, kako si lahko izboljša po-ložaj s svojo lastno močjo, če se bo zdru-ževal, kako more napraviti, da stopijo stroji v njegovo službo in kako si more za-gotoviti popoln znesek svojega dela.

Vsi seveda ne morejo biti samostojni podjetniki in rokodelci, saj vendar najdemo v vseh časih učence in pomočnike; samo proletarijat naj izumrje, delavec naj neha biti blago in to se lahko zgodi in se bo zgodilo, če se povrnemo h krščanskemu družabnemu redu srednjega veka, ki ga žalibog večina pozna od povsem napačne in izmišljene strani. (Dalje.)

Prosveta.

Sijajno literarno delo.

Izšlo je sijajno opremljeno delo »Bo-zanstvena komedija« — Pekel — od Dante Alighierija. Izdal je delo »Grafiko-umjet-nički i nakladni zavod Jugoslavija« v Za-grebu. Prevedel in raztolmačil ga je prof. dr. Iso Kršnjavi in ilustriral ga je priznani umetnik Mirko Rački.

Dante je eden največjih slovni umet-nikov narodov in časov. Njegova pesnitev »Božanstvena komedija« je nesmrten umotvor. — Prvi del te umetnine, ki se spenja na krilih domišljije v nagloblje globine ka-toliškega svetovnega naziranja, je v za-grebški založbi izšel.

Knjiga je vezana v ameriško kožo. Knjiško krasi trideset umetniških slik. Tako ti nudi delo ne le tolmačenje slovne umet-nine ampak tudi grafično slikarsko umet-nost.

Delo prihaja torej pred javnost vredno notranje vsebine v dostojni opremi. Knjiž-nice, čitalnice, privatniki ga bodo naročili.

Delo »Pekel« — Pekel — tako je naslov prvemu delu se že razpošilja naroč-nikom. Cena knjigi v sijajni opremi je K 60.

Razno.

POTREBA PO BREZALKOHOLNIH GO-STILNAH.

V Sloveniji imamo že precej podjetij razne vrste: livarne, tovarne za žico, jek-larne itd. Kjer je kakšna tovarna ali po-djetje, povsod trpi delavstvo radi vročine žejo, zato bi bilo potrebno, da bi se v vsa-kem takem kraju otvorila ena brezalko-holna gostilna, da bi se delavci lahko okrepcali, ne da bi jim bilo v kvar. Ker pa sedaj ni takih gostiln, si delavci, ker so prisiljeni, kupujejo drage alkoholne pijače. Če bi bile brezalkoholne gostilne, bi si precej privarčevali. Za delavca trpina je veliko dobro, da ostane trezen in zdrav. Alkoholna pijača ga na videz poživlji, a potem se mu začne vrtili, postane len, ni mu več za delo, čuti bolečine v nogah, roke mu postanejo nekako mrtve, otrple, težke, kot bi imel svinec v njih. Vse to lahko izostane, ako se delavstvo zavzame za treznost. Izostali bi prepri, tepeži in še marsikaj drugega, ker kar je med našim delavstvom slabega, surovega, ima veliko tega na vesti alkohol, zato kršč. soc. de-lavstvo, poprimimo se tega! Pokažimo, da nočemo biti neolikanci, pijanci, ampak trezni, pošteni delavci! Kjer je kakšna to-varna ali podjetje in še ni brezalkoholne gostilne, zahtevajte jo, ker koristi vam!

Materijalno (snovno) razumevanje zgodo-vine — ključ, ki ne odklepa.

Preteklost, sivo preddobo ali staro-davnost našega rodu, ki leži pred znano zgodovino človeštva, so Morgan, Engels in Bebel tako vsestransko osvetlili, da pade-jo iz obilja luči nekateri žarki v daljno prihodnost in razsvetljujejo enako blešče-čim morskim svetilnikom temo države pri-hodnosti.

Za zgodovinsko dobo je skrbel moj-ster sam. Napolnjen z zavestjo, da nosi v sebi vedo stoletja, se je namenil, da raz-išče in razvije zakone, ki so podnožje družbe in po katerih se družba ravna, ko stopa za časa zasebne lastnine nujno na-prej, to se pravi v železni dobi: vse je pol-no bojov in vojsk, sebičnosti, samoljubja in zatiranja, nepretrgan boj za obstoj, v ka-terem vedno šibkejši podleže močnejšemu.

Državna posredovalnica za delo je otvorila 10. t. m. svojo Podružnico za Ptuj in okolico, koje delokrog se razteza na okrajni glavarstvu Ptuj in Ljutomer ter na zasedeni del slovenskega Prekmurja. Ker se v bližini Ptuja nahaja veliko begunsko taborišče Strnišče, je začasni sedež ime-novane podružnice v Strnišču pri Ptuj, Ker je ta potrebna institucija brezdomno velikega socialno-političnega pomena in enako važna za delavce, kakor tudi za de-lodajalce upamo, da se bode te nove po-družnice ljudstvo v največji meri posluževa-lo. Posredovalnica posreduje brezplačno in potrebuje takoj delavce vsake vr-ste, obrtnike, vajence, pisarniško osobje itd.

g Terjatve napram ogrski državi. Z ozirom na notico, objavljene v tukajšnjih dnevnikih opozarja delegacija ministrstva financ, da je vprašanje ogrskega premože-nja nemazarskih državljanov mednarodne-ga značaja in da ga torej sedanja sovjetska vlada ne more sama zase rešiti. Proti ono-stranski odredbi mažarske sovjetske vlade glede prijave tega premoženja do nadalje 31. julija 1919 se torej vložil protest v var-stvo pravic in interesov jugoslovanskih dr-zavljancev in se bode obenem zahtevalo pogajanje priglaševalnega roka. Vzlic temu naj občinstvo kakor hitro mogoče pri-javi tukajšnji delegaciji ministrstva financ vse svoje terjatve napram ogrski državi in sicer ogrske vrednostne papirje, kateri se nahajajo o obrambi nemško avstrijskih ali drugih denarnih zavodov, vrednostni pa-pirji ogrskih ali nemazarskih emisij, ki se nahajajo na Ogrskem ozemlju, dalje de-narne in blagovne terjatve, konečno, ter-jatve izhajajoče iz nepremičnin, premičnin, tovarn, podjetij, blagovnih zalog itd., na-hajajočih se v ogrski državi. — Delegat Dr. Šavnik I. r.

Padli ljubljanske pehote. Dne 24. aprila t. l. Pušnik Lorenc (5. stot.), r. 1897 v Caliciji pri Velikovecu. — 30. aprila Me-kuš Andrej (12. stot.), roj. 1898, Plužna-Tolmin. — 29. aprila pri Velikovecu: Jer-gelj Martin (7. stot.), roj. 1898, Drvešca ves, Velikovec. — Grmovšek Jožef (7. stot.), roj. 1899, Prapreče-Litija. — Ko-zlevčar Anton (7. stot.), roj. 1898, Jelša, Litija. — Kozlevčar Ign. (7. stot.), r. 1896, Stefan, Novo mesto. — Česarek A. (7. st.), roj. 1897, Ribnica. — Senica Jak. (6. stot.), roj. 1895, Sv. Danijel, Velikovec. — Dne 28. maja pri Črni: Centa Ivan (7. stot.), roj. 1893, Kot, Kočevje. — Mišič Jan. (7. stot.), roj. 1898, Podgora, Novo mesto. — Štabni narednik Hostnik Leopold (7. stot.), roj. 1890, Mirna pri Novem mestu. — Je-rina Al. (7. stot.), roj. 1899, Visoko, Kranj. — Dne 1. junija pri Sinči vesi: Dovšek Jožef (8. stot.), roj. 1898, Mokronog, Krško. — Dne 7. junija v vojni bolnici v Šo-štanju: Jazbar Fr. (10. stot.), roj. Idrija. — Ti junaki so darovali svoje mlado življenje za blagor majke Jugoslavije. Gospod voj-nih trum, podeli jim obilo plačilo.

Urednik: Anton Komlanec. — Izdajatelj: Mihael Moškerc. — Tiska Jugoslo-vanska tiskarna v Ljubljani.

Delavci in delavke,

priljubljene med svojimi sodelavci, dobe lahok posiranski zaslužek. Pojasnila doba na us-tmene in pismene ponudbe v upravi »Slovenca«.

Gospodarska zveza

centrala za skupni nakup in prodajo v Ljubljani, reg. zadr. z o. z.

Stajna zaloga poljedelj. strojev: motorjev, mlatilnic, viteljev, slamo- in reporeznic, brzoparilnikov, plugov, bran, čistilnikov i. t. d.

Prodaja:

umetnih gnojil, kolonijalnega in špecer-riškega blaga ter poljskih pridelkov.

Zaloga:

pristnega domačega in ogrskega vina, žganja i. t. d.

Lastna izdelovalnica in prekaje-valnica klobas. — Lastna zeljarna.

Ljudska posojilnica

v Ljubljani, v lastnem domu Miklošičeva cesta 6

obrestuje hranilne vloge po čistih

3%

Ljudska posojilnica v Ljubljani je največja slovenska posojilnica in je imela konec leta 1918 nad 43 mili-jonov kron vlog in nad 1 milijon en-stotisoč kron rezervnih zakladov.

Posojila se dovoljujejo od 4 do 5%. Ljudska posojilnica stoji pod nepo-srednim državnim nadzorstvom.